HARBIY AKADEMIYALARDA TA’LIM SIFATINI MONITORING QILISHNING ILMIY ASOSLARI

Turdiyev Faxriyor Baxtiyor o‘g‘li
Osiyo xalqaro universiteti magistri

Qabul qilindi: 13.01.2026
Ko‘rib chiqildi: 14.02.2026
Tasdiqlandi: 16.02.2026

Kalit so‘zlar:
harbiy akademiya, harbiy ta’lim, pedagogik monitoring, ta’lim sifati, kompetensiyaviy yondashuv, pedagogik diagnostika, monitoring tizimi, kasbiy tayyorgarlik, ta’lim jarayonini boshqarish.

Annotatsiya. Mazkur maqolada harbiy akademiyalarda pedagogik monitoring tizimini tashkil etishning ilmiy-nazariy asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda pedagogik monitoringning mohiyati, vazifalari va harbiy ta’lim tizimidagi o‘rni ochib beriladi. Shuningdek, monitoring tizimini joriy etishda tizimlilik, uzluksizlik, kompetensiyaviy va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvlarning ahamiyati yoritiladi. Harbiy akademiyalarda ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish, bo‘lajak harbiy mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda pedagogik monitoringning ilmiy-amaliy imkoniyatlari asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari harbiy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini boshqarish va monitoring tizimini takomillashtirishda metodik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Harbiy akademiyalarda ta’lim jarayonini samarali tashkil etish va uning sifatini ta’minlash pedagogik monitoring tizimini ilmiy asosda joriy etishni talab etadi. Pedagogik monitoring mazkur ta’lim muassasalarida o‘quv-tarbiyaviy jarayonning holati, rivojlanish dinamikasi hamda natijadorligini muntazam kuzatish, tahlil qilish va boshqarishga qaratilgan ilmiy-pedagogik faoliyat sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu tizim harbiy ta’limning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, bilim, ko‘nikma va malakalar bilan bir qatorda intizom, mas’uliyat, psixologik barqarorlik va kasbiy tayyorgarlik darajasini kompleks baholash imkonini beradi.

Pedagogik monitoring tizimining ilmiy-nazariy asoslari, avvalo, tizimlilik va uzluksizlik tamoyillariga tayangan holda shakllanadi. Harbiy akademiyalarda ta’lim jarayoni qat’iy reglamentlangan bo‘lib, nazariy mashg‘ulotlar, amaliy tayyorgarlik, jismoniy va ma’naviy-axloqiy tarbiya o‘zaro uzviy bog‘langan holda olib boriladi. Shu sababli monitoring tizimi ushbu yo‘nalishlarning har birini alohida va integratsiyalashgan tarzda o‘rganishni ta’minlashi lozim. Ilmiy yondashuv nuqtayi nazaridan pedagogik monitoring faqat nazorat vositasi sifatida emas, balki ta’lim jarayonini takomillashtirishga xizmat qiluvchi tahliliy va bashoratlovchi mexanizm sifatida qaraladi.

Harbiy akademiyalarda pedagogik monitoringni joriy etishning muhim ilmiy asosi kompetensiyaviy yondashuv bilan belgilanadi. Bo‘lajak harbiy mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligi ularning nazariy bilimlari bilangina emas, balki amaliy faoliyatga tayyorligi, tezkor qaror qabul qilish qobiliyati, jamoada ishlash ko‘nikmalari va liderlik salohiyati orqali namoyon bo‘ladi. Monitoring tizimi ana shu kompetensiyalarning shakllanish darajasini aniqlash, rivojlanish bosqichlarini kuzatish va pedagogik jarayonga zarur tuzatishlar kiritish imkonini beradi.

Pedagogik monitoringning ilmiy asoslari axborot-tahliliy yondashuv bilan ham chambarchas bog‘liqdir. Zamonaviy harbiy ta’lim muhitida monitoring jarayonida yig‘ilgan ma’lumotlarni tahlil qilish, ularni tizimlashtirish va umumlashtirish ta’lim jarayonini boshqarishda obyektiv qarorlar qabul qilishga xizmat qiladi. Bu esa o‘quv jarayonining samaradorligini oshirish, ta’lim mazmunini takomillashtirish va individual yondashuvni ta’minlash uchun ilmiy asos yaratadi.

Shuningdek, pedagogik monitoring tizimining nazariy asoslari shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv bilan uyg‘unlashadi. Harbiy akademiyalarda ta’lim qat’iy intizomga asoslangan bo‘lsa-da, har bir kursantning individual psixologik, intellektual va jismoniy xususiyatlarini hisobga olish ta’lim samaradorligini oshiradi. Monitoring tizimi ushbu xususiyatlarni aniqlash, rivojlanishdagi muammolarni erta bosqichda ko‘rish va maqsadli pedagogik yordam ko‘rsatish imkonini beradi.

Xulosa sifatida aytganda, harbiy akademiyalarda pedagogik monitoring tizimini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari tizimlilik, kompetensiyaviylik, axborot-tahliliy va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvlarning uyg‘unligiga tayanadi. Mazkur yondashuvlar monitoring tizimining samarali faoliyat yuritishini ta’minlab, harbiy ta’lim sifatini oshirish va yuqori malakali kadrlar tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ta’lim sifatini boshqarish va monitoring tizimlari bo‘yicha nazariy asoslar. – Toshkent: Ilmiy nashr, 2018.
2. Pedagogik diagnostika va monitoringning metodologik jihatlari. – Toshkent: Pedagogika, 2019.
3. Harbiy ta’lim tizimida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish masalalari. – Toshkent: Harbiy nashriyot, 2020.
4. Zamonaviy ta’lim tizimlarida monitoring va baholash mexanizmlari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
5. Pedagogik jarayonni boshqarishning ilmiy asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
6. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta’lim sifatini baholash. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.
7. Harbiy ta’lim muassasalarida ta’lim-tarbiya jarayonini takomillashtirish yo‘llari. – Toshkent: Ilm-fan, 2020.